

soL
DEĞERLENDİRMELER

7 Mart 2013

OĞUZ OYAN

Anayasa ve Muhalefet

Uzun vadede kendi çekirdek kitlesine yani dar bir temsil oranına sıkışma tehdidi altındaki bugünkü iktidar çoğunluğunun, kurduğu rejimle ilgili anayasal güvencelere ne kadar ihtiyacı olabileceğini geçen yazımızda ele almıştık. Kuşkusuz diğer nedenlerin önemini de ihmal etmeden...

Meclis'te temsil edilen dört partiden ikisinin yeni bir anayasaya olan talebi ve ihtiyacı çok açık. Bunlardan biri AKP, diğeri ise BDP. Türkiye'nin yükselen iki siyasi hareketini, siyasal İslamcılık ile Kürt milliyetçiliğini temsil eden bu partiler, amaç birliği yapmaya en yakın siyasi oluşumlar. "Kemalist devlet" diye tanımladıkları birinci cumhuriyet devletini tarihe gömmeye kararlılar; yerine kurulabilecek "İslamcı-federatif" yapı konusunda tam bir görüş birliği olmasa da, pozisyonları birbirine en yakın siyasi hareket onlar. Dahası, belirli bir gelecek (toplum) projesi olan siyasal hareketler sadece onlar. Son tutanak sızıntıları bunu bir kez daha doğruladı.

AKP'nin başkanlık heveslerine, yargıyı daha da denetimine alma tasavvurlarına, laiklik karşıtı hamlelerine, özetle AKP otokrasisinin daha da yoğunlaşmasına açık destek vererek kendi kimlik sorunlarına (anayasal vatandaşlık) ve şimdilik bölge idaresine götürecek değişikliklere yol açmak isteyen Kürt milliyetçi hareketinin yeni anayasa beklentilerini anlamak zor değil. Küçük burjuva milliyetçi bir çizgiden (yani kendi burjuvazisine karşı her türlü emek eksenli çıkışı bölünme sayan katı bir MDD'ci çizgiden) başkasına geçit vermeyen bu milliyetçi hareketin, bugünkü pozisyonunu 2010'da olduğu gibi gene "yetmez ama evetçi" bir retorikle savunmasını, bu konumunu yeni mevziler kazanmak için zorunlu bir durak olarak tanımlamasını anlamak da zor değil. Ama diğer partilerin AKP'nin minderine çıkmalarını anlamlandırmak biraz daha çaba gerektiriyor.

AKP'nin başlangıçtan itibaren stratejisi kendi anayasasına geniş bir siyasal meşruiyet zemini kazandırmaktı. Bir mutabakatla sonuçlanmasa da, Meclis içi muhalefeti "Anayasa Uzlaşma Komisyonu" zeminine çekmek bu meşruiyeti kazandıracak ana unsurdu. Dört partinin mutabakatı olmayan hiçbir maddenin kabul edilmiş sayılmayacağına ilişkin başlangıç ilkesi de, uzlaşma görüntüsünün sağlanması için katlanması gerekli geçici bir ödündü. "Vade"nin sonlarına gelindiğinde, "yeni anayasa metninin büyük bölümünde uzlaşma sağlandı, gerisini de millete soralım" kartının açılacağı kesin gibiydi. Ayrıca, "şu kadarını dört partinin mutabakatıyla yaptık, bundan sonrasını da kalan(lar)la yaparız, gerekirse tek başımıza halkoylamasına gideriz" gibi tutum alışlar da beklendiği gibi bir süredir piyasaya sürülmeye başlanmıştı.

Ancak İmralı tutanakları sızıntısından sonra bu stratejide bazı taktik değişiklikler farz olmuş görünüyor. Artık hem Meclis'te hem de daha fazlasıyla halkoylamasında muhalefetin daha geniş desteğine ihtiyacı var. Bunun için köşeli hedeflerinden bazı ödünlere vermeye de zorlanabilir. (Sakın sızıntıyı yapanlar bunu arzulamış olmasınlar?).

Erdoğan'ın, sızıntı sonrasında, kendisini bu konuda en çok rahatsız eden MHP'nin tutumuna dönük adeta "imdat" nidaları içeren salvoları (soL, 4 Mart 2013) bir acizlik göstergesi olduğu kadar taktik değişikliğinin de bir yansımasıydı. Bu konu hariç tutulursa, MHP'nin Uzlaşma Komisyonundaki genel tutumundan iktidarın memnun olmaması için bir neden yok. MHP'nin, süreçten dışlanmayı göze alamamak bir yana, iktidarla muhafazakarlık yarışı dışında yeni anayasadan bir beklentisi de görünmüyor.

CHP liderliği ise özgürlükçü ve demokratik bir anayasa yapılmasına katkı vermeyi, iktidarın bu yönden sapmalarını frenlemeyi, saparsa iyiniyetli olmadığını teşhir etmeyi, Kürt sorununun çözümünde pay sahibi olmayı, bunlara bağlı olarak iç ve dış desteklerini arttırmayı hedefler görünüyor. Peki AKP ile özgürlükçü/demokratik bir anayasa yapmak eşyanın tabiatına aykırı değil mi? Geçmiş 10 yıl AKP'nin niyetlerini yeterince göstermedi mi?

İslamcı ve etnik milliyetçi çizgilere karşı, kendisini solda tanımlayan bir hareketin ortaya koyabileceği gelecek projesi, laik bir hukuk devleti temelinde, ancak emek eksenli ve bağımsızlıkçı bir toplum projesi olabilirdi.

